

Resultaten panelonderzoek energie en duurzaamheid 2017

Inleiding

In november 2017 is een enquête voor het thema energie en duurzaamheid uitgezet onder de leden van het digitale panel.

De gemeente houdt tweejaarlijks bij hoe inwoners tegen duurzaamheid aankijken en dan met name tegen energiebesparing en het opwekken van energie. De gemeente wil graag weten welke maatregelen inwoners nu zelf nemen om duurzaamheid te bevorderen.

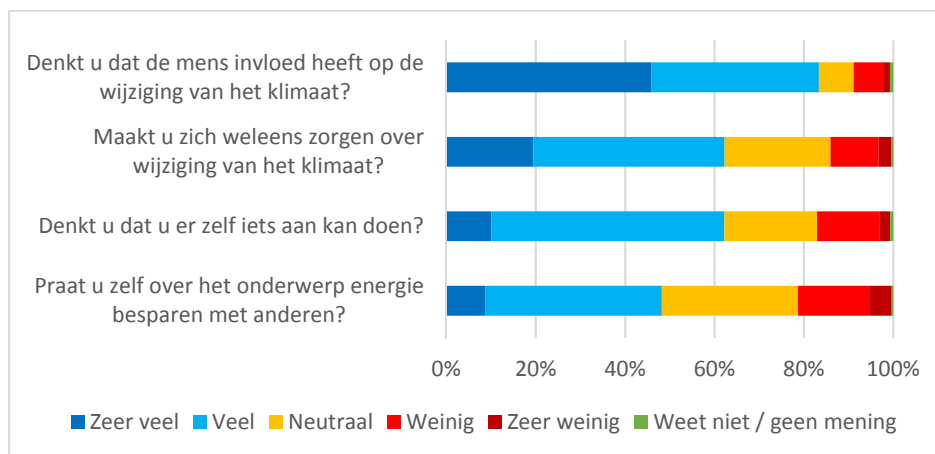
Respons

In totaal hebben 1995 panelleden de vragenlijst volledig ingevuld (een respons van 49%).

Het panel is niet representatief voor alle inwoners van de gemeente Arnhem. Uitspraken in deze rapportage zijn daarom illustratief maar niet geldend voor alle inwoners van de gemeente Arnhem.

Stellingen

We hebben de panelleden een aantal stellingen voorgelegd over hun houding ten opzichte van het klimaat (zie grafiek hieronder)

Wat opvalt is dat de meeste panelleden vinden dat de mens (zeer)veel invloed heeft op wijziging van het klimaat (meer dan 80%). Als panelleden het meer op zichzelf betrekken door zich "zorgen te maken" of "zef iets doen aan het klimaat" daalt dit percentage naar ruim 60%. Ongeveer de helft van de panelleden geeft aan (zeer) veel te praten over het onderwerp energie met anderen.

Bekendheid programma's

Aan de panelleden is gevraagd of ze bekend zijn met de volgende programma's:

- De Rijn en IJssel Energie Coöperatie
- Energieloket Midden Gelderland
- Campagne Arnhem AAN

Ongeveer 20% is bekend met de Campagne Arnhem AAN, met de Rijn IJssel Energie Coöperatie en het Energieloket is ongeveer 25% bekend. Deze mate van bekendheid vertoont grote gelijkenis met het panelonderzoek uit 2015, maar de bekendheid met het energieloket en de energiecoöperatie is licht toegenomen. Voor de Campagne AAN is er geen vergelijking mogelijk. Deze is in 2016 gestart

Gedrag en energiebesparing

Net als in 2015, is er gevraagd naar het gedrag van mensen op verschillende acties voor energiebesparing. In de onderstaande tabel staat wat bewoners al aan energiebesparing doen of illen gaan doen. Hierin is een vergelijking gemaakt met 2015

	2017		2015	
	Doe ik al	Ga ik doen	Doe ik al	Ga ik doen
<u>De meerderheid van bewoners doet bij onderstaande acties al aan energiebesparing:</u>				
Het licht uit te doen als u voor langere tijd de kamer uit bent	81%	16%	79%	18%
Ramen en deuren dicht te doen om warmteverlies te minimaliseren	80%	17%	79%	18%
Energie te besparen door bijvoorbeeld apparaten uit te zetten of de verwarming een graad lager te zetten	75%	19%	68%	23%
Op het watergebruik te letten	74%	21%	71%	24%
De fiets of openbaar vervoer te nemen voor korte stadsritten (< 5km)	72%	20%	65%	27%
LED-lampen te gebruiken	68%	27%	75%	22%
Gebruik te maken van A-label elektrische apparaten	60%	32%	49%	40%
Meer groen aan te brengen rondom uw woning	57%	20%	36%	22%
Te investeren in een energiezuinig huis	53%	29%	47%	34%
Gebruik te maken van fairtrade en/of biologische producten	50%	24%	39%	27%
Duurzame energie te gebruiken (groene stroom en/of groen gas)	50%	37%	40%	42%
<u>Bij de onderstaande acties doen de bewoners in meer of mindere mate aan energiebesparing of zijn bereid het te gaan doen:</u>				
Gebruik te maken van lokale producten	34%	45%	24%	52%
Minder regenwater rondom uw woning op het riool te lozen	32%	32%	x	x
Een slimme meter te (gaan) gebruiken om beter zicht te krijgen op het energieverbruik	29%	30%	16%	46%
<u>Bij onderstaande acties doet een minderheid aan energiebesparing of zijn bereid het te gaan doen:</u>				
Met een collectieve actie in de wijk/buurt mee te doen	5%	46%	5%	50%
Een elektrische auto, hybride auto of groengas auto te gebruiken	5%	36%	4%	28%

Een aantal opvallende uitkomsten zijn:

- In grote lijn zijn meer mensen de afgelopen 2 jaar op verschillende acties aan energiebesparing zijn gaan doen. Energiebesparing door gedrag wordt voor de meeste acties door een hoger aandeel toegepast en voor een steeds groter aantal acties is een meerderheid al bezig (en/of bereid) dit te gaan doen. Opvallend is dat een lager aandeel aangeeft LED-lampen te gebruiken, maar dit kan ook komen door de verandering in vraagstelling, aangezien in 2015 ook gevraagd werd naar spaarlampen.
- Energiebesparende maatregelen zijn het meest toegenomen bij acties waar men in 2015 nog in meer of mindere mate aan deed. Zoals:
  - Gebruik maken van A-label elektrische apparaten
  - Meer groen aanbrengen rondom woning
  - Gebruik maken van fairtrade/biologische producten
  - Duurzame energie gebruiken (groene stroom/gas)
  - Gebruik maken van lokale producten
  - Slimme meter gebruiken

Panelleden met een koopwoning

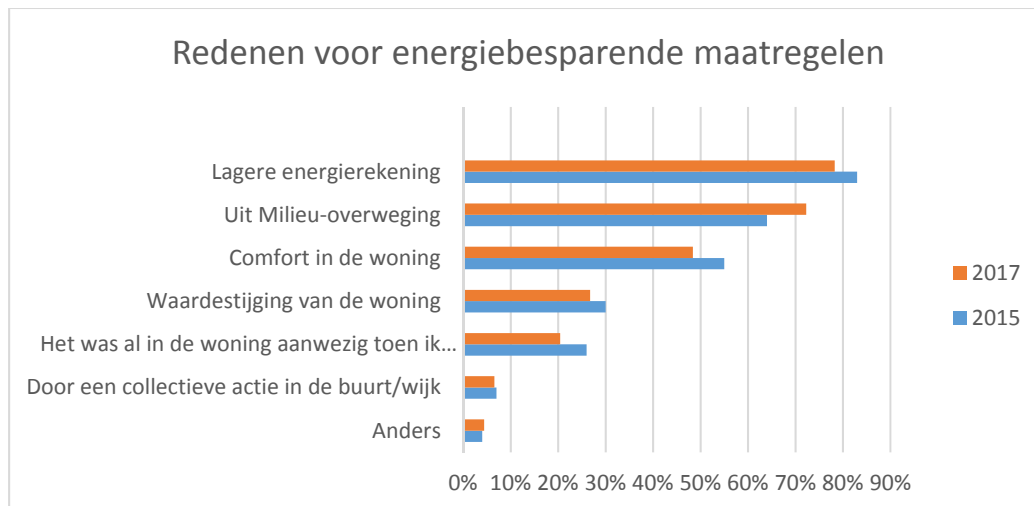
Ongeveer 77% van de panelleden heeft een koopwoning, dit aandeel is licht gestegen ten opzichte van 2015. Deze mensen is gevraagd of men de komende 5 jaar energiebesparende maatregelen neemt om de woning energiezuiniger te maken. In onderstaande tabel staat een aantal maatregelen die zijn voorgelegd aan het panel, waarin de percentages vergeleken worden tussen 2015 en 2017.

Tabel 1. Neemt u de komende 5 jaar de volgende energiebesparende maatregelen

	2015				2017			
	ja	nee	heb ik al	weet niet	ja	nee	heb ik al	weet niet
Dubbel glas	10%	5%	83%	3%	9%	8%	79%	3%
HR-verwarmingsetel	9%	10%	76%	5%	8%	10%	77%	6%
Dakisolatie	9%	17%	65%	10%	8%	15%	67%	11%
(Spouw)muurisolatie	9%	25%	54%	11%	8%	23%	59%	10%
Vloerisolatie	11%	30%	46%	14%	12%	27%	49%	12%
Zonnepanelen (opwekken elektriciteit)	18%	47%	10%	26%	25%	37%	18%	20%
Warmtepomp	5%	54%	2%	39%	13%	50%	2%	35%
Zonneboiler (warmte)	8%	62%	3%	28%	14%	55%	4%	27%

Veel mensen hebben al geïnvesteerd in maatregelen om de woning energiezuiniger te maken. Maatregelen om energie op te wekken worden zijn verhoudingsgewijs minder al toegepast. Opmerkelijk is dat het aandeel dat dubbel glas zegt te hebben is gedaald. Grootste toename is te zien in het aandeel dat spouwmuurisolatie heeft (van 54% in 2015 naar 59% in 2017) en het aandeel dat zonnepanelen heeft (10% in 2015 en 18% in 2017).

Er is gevraagd wat de redenen waren om de woning energiezuiniger te maken. Gemiddeld gaf het panel hier per persoon bijna 3 redenen voor. Een 'lagere energierekening' wordt het vaakst genoemd, gevolgd door 'milieu-overweging' en 'comfort in de woning'. Opvallend zijn de lichte toename van het aandeel dat dit doet om milieuredenen en de lichte afname van het aandeel dat het doet voor een lagere energierekening. In 2017 hadden respondenten ook de mogelijkheid om aan te geven dit te doen vanwege het verdwijnen van het aardgasnet. Ongeveer 11% geeft aan dat dit een reden was.

Panelleden met een huurwoning

Aan huurders is gevraagd of men het eens is met de volgende stelling: "Door het nemen van energiemaatregelen (bijvoorbeeld isoleren van de woningen en leggen van zonnepanelen) worden de energielasten lager.

In hoeverre bent u het eens met de gedachte om voor het nemen van de energiemaatregelen de huur te verhogen?"

De meningen hierover zijn verdeeld, al zijn meer huurders het hier (helemaal) mee oneens (43%). Ruim 20% is het wel (helemaal) eens met deze stelling en 31% staat er neutraal in. Deze verdeling komt overeen met de gegeven antwoorden in 2015.

Energiezuinige auto's

In de afweging voor het soort auto (elektrisch, hybride, zuinig) lijkt een kleine kentering op te treden. Een stijgend aandeel heeft bijvoorbeeld een elektrische auto: van 0,3% naar 0,7%. Maar vooral opmerkelijk is de toename van het aandeel dat dit zegt te overwegen of misschien gaat overwegen, dit neemt toe van 30% in 2015 naar 49% in 2017. Deze tendens doet zich ook voor bij de mogelijke afweging voor een hybride -, groengas - en energiezuinige auto.

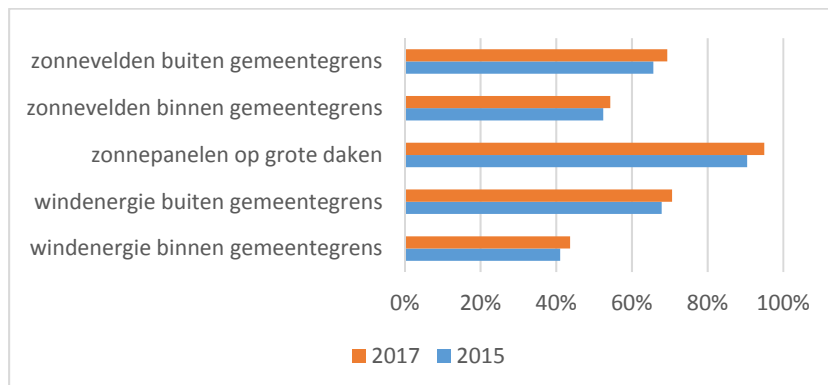
E-bikes

In 2017 zijn de respondenten ook gevraagd naar het bezit en gebruik van een e-bike. 28% van de respondenten zegt in bezit te zijn van een e-bike. Van deze groep zegt 42% de e-bike ook te gebruiken voor woon/werkverkeer. Opvallend is dan dat van deze laatste groep, die de e-bike ook gebruikt voor woon/werkverkeer de overgrote meerderheid (75%) op minder dan 10 kilometer van haar/zijn werk woont

Duurzame energie op grote schaal

Het panel staat over het algemeen positief tegenover duurzame energie op grote schaal. Ook is er voor alle gevraagde mogelijkheden een toename te zien in het aandeel dat er (zeer) positief tegenover staat tussen 2015 en 2017.

Opvallend is verder dat het merendeel positiever staat tegenover een mogelijke ontwikkeling buiten de gemeentegrenzen als vergeleken met binnen de gemeentegrenzen. Grootschalige ontwikkelingen zoals zonnevelden en windenergie ervaart men toch minder positief in zijn/haar achtertuin.

Opmerkingen

Tenslotte is aan het panel gevraagd of men nog opmerkingen en/of suggesties heeft ten aanzien van energie en duurzaamheid. De meest genoemde onderwerpen staan hieronder. Meest genoemd zijn onderwerpen die betrekking hebben op zonnepanelen, gemeente en windmolens.

Wat gaan we met deze resultaten doen

Met de reactie gaan gemeente en de Rijn en IJssel energie coöperatie de informatievoorziening verbeteren, bijvoorbeeld op het energieloket Midden Gelderland en met de acties en communicaties rondom Arnhem AAN.